

2015-05-22

Hej,

Det är hög tid för en uppdatering från SKANDULV.

Årets vargmärkning resulterade i tre nymärkningar och tre ommärkningar

Datum	ID	Ny/Ommärkning	Kön	Ålder	Vikt	Revir	Fylke/län	Typ av märkning
2015-01-27	M 15-01	Ny	Tik	3	39	Aspafallet 2	Örebro	Forskning
2015-01-27	M 15-02	Ny	Hane	2	46	Aspafallet 2	Örebro	Forskning
2015-01-29	M 13-01	Ommärkning	Tik	7	39	Kukumäki	Dalarna/Gävleborg	Forskning
2015-03-23	M 14-09	Ommärkning	Tik	9	42	Julussa	Hedmark	Forskning
2015-03-23	M 14-10	Ommärkning	Hane	6	50	Julussa	Hedmark	Forskning
2015-03-27	M 15-03	Ny	Hane	5	47	Slettås	Hedmark	Förvaltning

Predationsstudier

Vi har under senvintern gjort en predationsstudie i Aspafallet 2-reviret. Under denna studie kunde vi för första gången (under någon av de predationsstudier som gjorts sedan 1999) verifiera ett vargdödat vildsvin (en dräktig vuxen sugga). I detta revir har det även genomförts spillningsinventering under våren. I Kukumäki-reviret har vi en pågående predationsstudie (mars-juni) där vi även gör predationsstudier på björnar som har hemområden som överlappar med Kukumäki-reviret för att studera interaktioner mellan varg och björn.

Lyabesök

Den 11 maj gjordes ett besök vid lyan i Kukumäki-reviret där det fanns 7 stycken valpar.

Populationsuppskattning och stickprov

Vi arbetar för närvarande med ett uppdrag från Naturvårdsverket där vi beräknar omräkningsfaktorer för omvandling från 1) antal dokumenterade familjegrupper till total populationsstorlek och 2) antal dokumenterade familjegrupper till antal föringringar av varg i Sverige och Norge. I detta uppdrag ingår även att analysera förutsättningarna för stickprovsbaserad inventering av det totala antalet vargindivider i ett antal utvalda revir för att erhålla data på gruppstorlek. Denna rapport kommer att publiceras i juni och kommer då även att läggas ut på vår hemsida.

Nya vetenskapliga publikationer (hör av er till mig om ni vill ha en pdf-kopia)

- Chapron G, ... Liberg O, ... Wabakken P, et al. 2014. Recovery of large carnivores in Europe's modern human-dominated landscapes. *Science* 346: 1517-1519.
- Frankowiack M, Olsson M, Cluff HD, Evans AL, Hellman L, Månsson J, Arnemo JM, and Hammarström L. 2015. IgA deficiency in wolves from Canada and Scandinavia. *Developmental & Comparative Immunology* 50: 26-28.
- Wikenros C, Sand H, Bergström R, Liberg O, and Chapron G. 2015. Response of moose hunters to predation following wolf return in Sweden. *PLoS ONE*10(4): e0119957.

Svenska sammanfattningar av vetenskapliga publikationer

Återetablering av stora rovdjur i Europa

Bevarandet av stora rovdjur är en utmaning för bevarande av biologisk mångfald. Med hjälp av data från tidigare och nuvarande populationsutbredningar av brunbjörn, lodjur, varg och järv i Europa konstaterades att ungefär en tredjedel av den europeiska kontinenten har åtminstone en av dessa rovdjursarter med stabil eller ökad förekomst i nuläget. Skälen till dessa populationsökningar inkluderar lagstiftning, en positiv allmän opinion för rovdjur, och en mängd olika åtgärder för att

möjliggöra samexistens mellan stora rovdjur och människor. Varg förekommer i 28 europeiska länder i 11 olika populationer. Den mest förekommande av dessa fyra rovdjursarter i Europa är brunbjörn där populationen uppskattades till ca 17000 individer följt av varg (ca 12000 individer), lodjur (ca 9000 individer) och järv (ca 1250 individer). Alla fyra arterna finns i områden med hög mänsklig påverkan och huvudsakligen utanför skyddade områden. Vargen var den art som mest framgångsrikt etablerat sig i områden med hög befolkningstäthet. Europa har dubbelt så många vargar jämfört med USA (ca 5500 individer) på hälften så stor yta och med nästan den dubbla befolkningstätheten i Europa jämfört med USA. Dagens situation i Europa visar att stora rovdjur och människor kan samexistera.

Koncentrationer av Immunglobulin A (IgA) hos varg i Kanada och Skandinavien

Immunglobulin A (IgA) är en antikropp som framförallt finns i slemhinneförsvaret (mukosala immunförsvaret) hos bland annat människor och hundar och är associerat med infektioner på slemhinnorna. Tidigare har det visats att IgA-koncentrationer hos 71 skandinaviska vargar (både vilda och djurparksvargar) var betydligt lägre än en kontrollgrupp bestående av hundar. För att undersöka om dessa resultat är begränsade till den skandinaviska vargstammen utökades studien till att omfatta ytterligare 92 vilda vargar från Skandinavien samt 33 vilda vargar från Kanada. Våra resultat visar att skandinaviska vargar har mycket lägre IgA-koncentrationer jämfört med vargar från norra Kanada. Skillnaden kan bero på högre nivåer av genetisk variation och minskad känslighet i den större nordamerikanska populationen. Låga värden kan möjligen påverka de skandinaviska vargarnas hälsa och fitness. Utökade studier av IgA-koncentrationer, helst från ytterligare populationer, och individernas reproduktionsframgång kommer att krävas för att klargöra om de låga värdena är unika för den skandinaviska populationen och om det påverkar individernas fitness.

Hur påverkas avskjutningen av älg av vargförekomst?

Vi undersökte eventuella effekter av vargförekomst på jaktuttaget av älg i ett antal områden i mellan-Sverige (under tidsperioden 1995-2008) där vi 1) hade uppgifter på den totala avskjutningen fem år före och fem år efter vargarnas etablering och 2) där vargen hade varit etablerad under minst tio år, och jämförde dessa med kontrollområden utan fast förekomst av varg. Det totala jaktuttaget av älg minskade under tioårsperioden oavsett förekomst av varg eller inte. Minskningen av jaktuttaget var dock starkare inom vargreviren jämfört med kontrollområdena. I områden med nyligen etablerade vargrevir var älgförvaltning adaptiv med hänsyn till både tilldelning (jaktkvoter) och jägare (faktiskt uttag). I dessa områden skedde en momentan minskning av jaktuttaget i samband med etableringen av varg som kompenserade för det beräknade uttaget av varg. I dessa områden förändrades även sammansättningen av jaktuttaget till en lägre andel vuxna älgkor. I områden där vargarna hade varit etablerade i minst 10 år visade jaktuttagets storlek en större och mer kontinuerlig minskning över tiden jämfört med kontrollområden. Detta kan bero på en minskning i älgpopulationens storlek vilket också stöds av älgobsen under första älgjaksveckan. Den lokala älgförvaltningen och jägarnas respons på etablering av rovdjur via justering av jaktuttagets storlek och sammansättning är en viktig faktor som till stor del kan styra hur stor effekt rovdjuren kommer att få på olika bytespopulationer.

Populärvetenskapliga publikationer

- Sand H och Wikenros C. 2015. Flera jägare i skogen – vad är fakta om vargens predation? Medlemstidningen Med Mellanskog 2: 9-11.
- Sand H, Wikenros C, Ahlqvist P, Wabakken P, och Liberg O. 2014. Ulrik – en överlevare bland Skandinavien vargar. Våra Rovdjur 4: 22-26.
- Sand H, Wikenros C, och Liberg O. 2014. Skandinavien vargar dödar fler älgar. Svensk Jakt 6: 62-65.

Besök gärna **vår nya hemsida** www.slu.se/skandulv där ni bland annat kan ladda ner de flesta av våra publikationer. För vetenskapliga publikationer ber vi er däremot maila oss för att få en pdf på grund av upphovsrätten.

Bästa hälsningar
Camilla

Camilla Wikenros
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)
Institutionen för Ekologi

Postadress:
Grimsö Forskningsstation
730 91 Riddarhyttan
Telefon (även mobil): 0581-697344